

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 29.06.2026 nr 1-4/26/2491,
KLIM/26-0771/-1K

Meie 27.08.2026 nr 8-2/4984

Jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Kliimaministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks jäätmeseaduse (JäätS) muutmise seaduse eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

1. **Eelnõu § 1 punkt 4** – "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" terminimääratlus § 22⁸ lõikes 3 on ebaselge. Ühelt poolt öeldakse, et selleks on teatud tegevust viljelev juriidiline isik, ent teises lauses laiendatakse määratlust ebaselge staatusega subjektidega: "heategevuslikud toidupangad", "sotsiaalmajanduse üksused" ning "muud samalaadsed toidu ümberjaotamisega tegelevad üksused". Kas nimetatud "pangad" ja "üksused" peavad olema samuti juriidilised isikud? Või miks on selline täpsustus sättes tehtud?

Kui see tuleneb direktiivist, siis seda ei tohiks Eesti õigusesse lihtsalt sõna-sõnalt üle "tõsta", vaid tuleb hinnata, millised terminid ka Eesti õiguses käibel on ning milliste terminite kasutamisel võib õiguskäibes tekkida asjatut segadust. Eesti õiguses nimetatud subjektid kui "üksused" ei ole käibel. Soovitame defineerida "toidu ümberjaotamise organisatsiooni" juriidilise isikuna, kes tegeleb seaduses loetletud tegevustega.

Sama paragrahvi lõikes 1 on kasutatud terminit "ettevõte". Juhime tähelepanu, et "ettevõte" ei ole õiguslikult juriidiline isik, sealhulgas ka mitte ettevõtja (mida on ilmselt sättes silmas peetud), vaid vastavalt tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-le 66¹ on ettevõtte majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb. Seoses sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustusega, mille kohaselt on toidukäitleja kohustatud toidujäätmete tekke vähendamiseks tegema vähemalt ühele toidu ümberjaotamise organisatsioonile ettepaneku koostöölepingu sõlmimiseks, palume seletuskirja täiendada selgitustega selle kohta, milline õiguslik tagajärg on sellel, kui toidukäitleja nimetatud kohustust ei täida või kui pakkumus tehaksegi, koostöölepingu sõlmimiseni ei jõuta.

Märgime siinjuures, et meie hinnangul ei ole lepingu sõlmimise sund parim lahendus suunamaks ettevõtjad direktiivi 2025/1892 eesmärkide saavutamisele. Olgugi, et direktiivi artikkel 9a (1) viimane lause annetamislepingu ettepanekute tegemisele viitab, ei tohiks see olla meie hinnangul ulimatiivne lahendus, tagamaks, et tõepoolest toitu ka soovitud koguses, ajal, viisil annetama hakataks. Siin võiks jätta ettevõtjatele piisavalt paindlikkust ise otsustada, millises juriidilises vormis annetamine toimub ning see ei peaks üksnes koostöölepingu sõlmimise sundi hõlmama. Teisisõnu, regulatsioon võiks olla paindlikum – ettevõtja ise valib viisid, kuidas koostöösuhteid ümberjaotamise organisatsioonidega reguleerida, koostöölepingu sõlmimine oleks siis üks võimalikest viisidest. Palume eelnõu koostajal sellega arvestada.

2. **Eelnõu § 1 p 17** – kavandatud § 26²³ näeb ette digiplatvormi pakkuja teabenõude kohustuse ja tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja teabe esitamise kohustuse. Palume loobuda teabenõude termini kasutamisest, kuna sellel on konkreetne sisu avaliku teabe seaduse

tähenduses, mis ei kattu käesoleva eelnõuga kavandatava sisuga. Sõnastusettepanek kajastub käesoleva kirja lisas esitatud seletuskirja failis.

3. **Eelnõu § 1 punkt 28** – paragrahvides 124⁷–124⁹ kavandatakse karistusmääraks juriidilisele isikule kuni kuus protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest. Paragrahv 124⁹ on ka füüsilise isiku rahatrahvi arvestamise aluseks mitte trahviühikut, vaid protsent eelmise kalendriaasta sissetulekust. Selliseid karistusmäärasid võib küll karistusseadustiku (KarS) § 1 kohaselt kavandada, kuid selle erandi kasutamine tuleb ka seletuskirjas välja tuua, viidata KarS §-st 1 tulenevale õigusele ning seejärel lahti seletada, miks erandi kasutamine on konkreetsel juhul põhjendatud ja vajalik. Palume seletuskirja täiendada.
4. Juhul kui füüsilist isikut soovitakse hakata karistama erinevate määradega võrreldes üldiste põhimõtetega (karmim karistus kuni 300 trahviühikut), siis seda rahatrahvi ei saa asendada arestiga vastavalt KarS §-le 72. Selline asendamise mittekohaldamine tuleb ka seletuskirjas selgelt välja tuua.
5. Palume seadusesse kindlasti lisada ka sätte, kuidas seda juriidilise isiku eelmise aasta majandusaasta ülemaailmset aastast kogukäivet arvestatakse. Näiteks sisaldub väärtpaberituru seaduses see §-s 262¹. Isikute jaoks on oluline, et sarnaseid karistusi menetletakse võimalikult ühtemoodi. Muidu tekib olukord, kus üks kohtuväline menetleja või kohus arvutab kogukäivet ühtemoodi, teine teistmoodi. Ja sama juriidiline isik peab kogu aeg arvestama, milline menetleja teda parajasti menetleb, milliseid arvestamise aluseid kasutab. Palume eelnõu täiendada.
6. **Eelnõu § 1 punkt 28** – eelnõusse kavandatavate §-de 124⁷–124⁹ osas puuduvad seletuskirjas viited sätetele, kus konkreetsed nõuded on kehtestatud, mille rikkumise korral väärteovastutus järgneb. Palume need viited lisada.
7. Kehtiva JäätS § 119³ (sunniraha määr) kohaselt on ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 32 000 eurot.

Kui isikuid soovitakse hakata edaspidi karistama rahatrahviga kuni kuus protsenti (või üks protsent) tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest käibest, peab ilmselt sunniraha suurus riikliku järelevalve käigus olema ka selline, mis paneb isikuid nõudeid täitma ning vältima võimalikku väärteovastutust. Palume eelnõu koostajal sellega arvestada.

8. Seletuskirjas (lk 38) märgitakse, et digiteenuste ühtset turgu puudutavast määrusest (DSA määrusest) tulenev füüsilise isiku rahatrahvi maksimummäär on üldjuhul madalam kui KarS-is sätestatud maksimaalne väärteotrahv (300 trahviühikut ehk 1200 eurot KarS § 47 lg 1 kohaselt).

Juhime tähelepanu, et KarS § 47 lõike 1 kohane rahatrahv 300 trahviühikut on 2400 eurot. Trahviühiku suurus sealjuures 8 eurot. Palume seletuskirja korrigeerida.

9. Kehtivas JäätS-is torkab teiste hulgas silma üks paragrahv, kus füüsilise ja juriidilise isiku karistusmäärad ei ole proportsioonis – § 120⁷ (kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmehoolduseeskirja nõuete rikkumine).

Füüsilisele isikule on ettenähtud rahatrahvi määr kuni 200 trahviühikut, juriidilisele isikule aga kuni 20 000 eurot. Kui vaadata läbivalt vastutuse peatüki karistusmäärasid, siis reeglina on 200 trahviühikuga karistatav tegu juriidilise isiku osas karistatav vähemalt kuni 100 000 euro suuruse rahatrahviga.

Oleme arvamisel, et rikkumise eest ettenähtud karistus ei peegelda adekvaatselt rikkumise raskust ja ei võimalda määrata igal juhtumil tõhusat karistust nii füüsilisele kui ka juriidilisele isikule. Ei ole selge, mille järgi on valitud füüsilise ja juriidilise isiku karistuste proportsioonid.

Justiits- ja Digiministeeriumi vaatest peaks sama teo eest ettenähtud füüsilise ja juriidilise isiku karistused olema üldjuhul samas proportsioonis KarS üldosas ettenähtud karistusraamiga. See tähendab, et kui füüsilist isikut saab karistada kuni sanktsiooni maksimumiga (300 trahviühikuga), peaks sama teo eest olema võimalik karistada ka juriidilist isikut sanktsiooni maksimumiga (400 000 eurot). Kui füüsilise isiku karistusmäär on madalam kui maksimaalne

määr, siis tuleb vastavalt ja proportsionaalselt ette näha ka juriidilise isiku karistumäär. Põhjendatud juhtudel võib sellest üldreeglist kõrvale kalduda, kuid vastavaid valikuid peab sellisel juhul seletuskirjas põhjendama.

Juriidilise isiku karistumäärade korrigeerimise vajadusele juhtis justiits- ja digiminister Riigikogu tähelepanu mh 5.05.2026 ettekandes „Kriminaalpoliitika põhialused aastani 2030“ elluviimisest“¹.

- 10.** Palume seletuskirjas selgitada eelnõu § 1 punkti 2 osas, kes digiplatvormi arendab. Kui Euroopa Liit (EL) teeb keskse platvormi, siis mida peavad liikmesriigid tegema ja kas sellest tekivad riikidele ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kulud. Juurde tuleks lisada, mille arvelt sellised kulud on plaanitud katta.

Eelnõu mõjuanalüüsis tuleks hinnata mõju infotehnoloogiale ja e-riigile. Seletuskirjas (lk 43) on põgusalt mainitud, et tuleb kasutusele võtta infotehnoloogilised (IT) lahendused, samas ei ole selgitatud, kas ja kuidas seda teha tuleb. Palume selgitada, millised IT tegevused, arendused, kulud ja väärtus sellega kaasnevad. Hea oleks selgitada ka seda, miks on vajalik uus EL süsteem ning vanemad ja olemasolevad süsteemid sealjuures ei sobi. Seletuskirja 7. osasse tuleks lisada ka IKT vajadused ja nende allikad.

- 11.** Ei ole otseselt selge, kas vanglat loetakse eelnõu mõistes tootjaks. Kui vanglat loetakse tootjaks, siis justkui peaks vangla osalema loodavas süsteemis, mille kaudu tekstiiltoodete kogumine, sorteerimine ja käitlemine rahastatakse ja korraldatakse. Palume seletuskirjas selgitada, kas vangla kuulub „tootja“ alla ning kui kuulub, siis mida see rahaliselt (riigieelarve vaatest) tähendaks.

- 12.** Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: 1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Markus Ühtigi 51914873
Markus.Yhtigi@justdigi.ee

Stina Avvo
Einar Hillep
Kadri Margus
Marget Pae
Helen Uustalu
Karen Alamets

¹ XV Riigikogu, VII istungjärk, täiskogu istung, 05.05.2026. Stenogramm kättesaadav veebis: <https://stenogrammid.riigikogu.ee/et/202605051000#PKP-1223228>